

TAMÁS Dénes

Át a t a v o n

(Részlet egy készülő regényből)

Itt volt a nő. Nem lehetett tudni milyen úton-módon jutott fel ide, de itt volt. A tóval szemben állt, alig néhány lépésnyire a parttól, a vizet nézte. De nem a szemlélődők nyugalma áradt belőle. Testtartása belső feszültségről árulkodott. Lába rövidterpeszben, karjai mereven a testéhez tapadva, felsőteste picit előredőlvén, mintha indulni készült volna, de valamilyen erő még akadályozta ebben. Fialat volt, rövid haja teljesen lenyalva lapult tojásdad koponyájára, de arcát mintha maga az idő faragta volna maszkszerűvé, túlhangsúlyozta ajkának ívét, megkeményítette vonásait, szeméi mélyén kávézacc kavargott. Különlegességét ruházata csak fokozta. Nem túraruhába volt öltözve, de még túrafelszerelés, aprócska hátizsák, vízpalack sem volt mellette. Ehelyett testét egy szoroson rátapadó, feketén csillogó kezeslábas fedte, mintha ráfröccsentették volna, úgy emelte ki a ruha alakjának tiszta vonalait, de ezen kívül nem volt rajta semmi, még cipő sem a lábán, csak csuklóján egy karórára hasonlító szerkezet, aminek kijelzőjén nem számok és betűk, hanem különleges, arabeszkyszerű jelek váltakoztak.

A tavat nézte merően.

Túl nehéz lehetett befogadni a hely látványát.

Az égen már az este készülődött. Az alkony fényei azonban nem lágyították meg a magasságot. A felhők, mintha alul felhasították volna őket, kifolyatták vérüket, domborzataikon szétkenődött a lila, a sárga, a bíbor, összekeveredett a gránátalma kispriccelő levével, míg a hegy fölött, ahol az égbe fúrta magát a csúcs, heves erdőtüz lobogott. Az ég fényei a tóba is belekaptak. A víz elől még védelmezte hideg kékségét, de bennebb, a lapos kő mögött már betegesen vörhenyesre váltott, míg leghátul, mintha kiégett volna teljesen, magfekete hullámok csapkodták sziklás partvonalát. Ami már nem tartotta meg, nem védelmezte a tavat. Abroncsként zárult rá, kitöredezett fogaival belemart vízébe, felsértette, megtépázta körvonalait. De az egész táj a szétesettség jeleit hordozta magán. Mintha egy erős kéz rázta volna össze, szétzuhantak részei, a tó, a katlan, a hegycsúcs, a felül megnyíló tágasság már nem mutatott egymásra, már nem lehetett egy pillantással befogni a hely látványát, minden külön állt, reszketett, dülöngélt, megőrlült harang nyelveként kalimpált.

De a nő csak a tavat nézte. Azzal a szemmel, ami most is ugyanannyira idegenül tekintett a világra, mint a legelső pillanatban, amikor kinyílt, hogy befogadja a fényt. Mert egyszer őt is, aki odáig csak a sötétet ismerte, kihajították az éles, hideg fényre. Tanulj meg látni, mondták neki. Tanuld meg formák szerint, elkülönülten észlelni azt, ami körülötted még egyetlen tömb, szétválaszthatatlan massa. Adj nevet a dolgoknak. Fedd el velük, s később a belőlük szőtt tudással a világ eredendő értelmetlenségét. Ami, mint viharos tenger hullámszája, állandóan ott morajlik a szavaid, tetteid mögött. Hiszen ezt a világot nem az ember céljaira és vágyaira méretezték. S tehetsz bármit, ez így is marad. Legyél hatalmasabb mindennél, építs világokat képzeletedből, utazz át naprendszeret, galaxisokat, alakítsd át testedet, elmédet, ugyanúgy ezzel a masszával fogsz küzdeni. Ugyanúgy szorongani fogsz az idő partjain. Ugyanúgy fog fájni

a távolság, ami elválaszt másoktól. Ugyanúgy változásra fogsz áhítozni, miközben folyamatosan birokra is kell kelned vele. Ugyanúgy választanod kell, ezért a megfelelő pillanatot fogod keresni. Ugyanúgy meg kell tudd választolni: mit tegyél? Hogy ki vagy? Hová tartozol? S amikor azt hiszed, megszótted szóttessed, hogy megválaszoltál mindent, ugyanúgy veszíteni fogsz. Ugyanúgy minden ki fog folyni a kezeid közül. És ha még kérdezel, ugyanaz az értelmetlenség fog szembevicorogni veled, mint ami most is, a szavak, mondatok állványzata mögül, a betűk réseiből kitüremkedik.

Rátapadt a nő a tó felületére, mintha onnan várta volna válaszait. Mintha birokra akarna kelni vele, előredőlvén nézte, hogyan próbálja rejtegetni kicsorbult tükrét, hogyan remeg, rázkódik, beszorulva a szétkenődött ég alá. Olyan átható figyelemmel tekintett rá, ami egy adott pont után már megkülönböztethetetlen a szeretettől, az pedig ott is szépséget fedez fel magának, ahol más annak nyomát sem leli.

Azonban a tó hallgatott. De nem azzal a hallgatással, ami titkokat rejt magába. Amit ha csellel, fufanggal, szívóssággal áttörünk, válaszokat kaphatunk. Hallgatott, mert nem volt mit mondania. Mert mindegy volt, mit mond. Egyszerre érvényes és érvénytelen. Vénnek, viharvertnek tűnt. Olyasvalaminek, amit nem szolgált, hanem megtört, elfogyasztott az idő. Csapkodása, háborgása sem utalt semmi másra, mélyebbre. Mint fáradt dohogás, kiégett perlekedés töltötte ki a katlant.

Ezt érezte a nő is. Hogy nem elég ott állni. Nem elég csak nézni a tavat. Nem elég távol lenni tőle, és csak a tekintet parázsló erejével faggatni rángatózó hullámait. Adni is kell valamit. Bele kell bocsátkozni.

Ha még nem késő.

A csuklóján lévő szerkezethez nyúlt. Rövid ideig babrált a kijelző felületén, erre testén a kezeslábas két oldalt elnyílt, és mintha egy könnyű fuvallat kapott volna belé, lecsúszott a lábai elé.

Meztelen lett. Teljesen meztelen.

Sütött, világított meztelensége.

Éppen hátból látszott. A lába még mindig terpeszben volt, csak most a karjait is széttárta. Ne maradjon rajta semmi takaragatnivaló. Mintha így jobban át tudta volna adni magát a hűvös szélnek, ami lúdbőröztetni kezdte testét. Alakjának mélybarna sziluettje pontosan kirajzolódott. Erős láb, feszes, gömbölyödő fenék, felette a két Vénusz gödör, kimunkált felsőtest, a fej alatt a nyakszirt sejtelmes vonala. Test, ami kitartha magát a világnak. De mégsem volt benne semmi vágyható. Nem ide tartozott. Sehova sem tartozott. Esetleg egy másik testhez, amihez majd, a feloldódás izamós vágyától hajtva, vaksin hozzádörgölőzik. Itt azonban nem oldódott fel semmiben, nem egy dolog lett a sok közül: szikla, tópart, megcsillanó hullám, felhő az égen.

Csak félelmetes magányosságát hozta el ide.

Egy percig állhatott így. Aztán lehajolt, felemelte a talajról a ruháját, gondosan összehajtogatta, és az így összefogott ruházatot egy közeli kőre helyezte.

Mint aki végleg eltávozik, de még előtte rendet hagy maga után.

Bizonytalan lépésekkel elindult a tó felé. Mozgása szögletesnek, esetlennek hatott. Mintha lépegetés közben egy hatalmas, rácsavarodó, áttetsző műanyag lepellel birkózott volna. Mintha azt próbálta volna haladás közben lefejtetni magáról.

A tóhoz ért. A tó még össze-vissza hintáztatta felületét, de már nem tűnt veszélyesnek. Belelépett a jéghideg vízbe. Először csak térdig. Olyan volt, mintha törött cserepek közé dugta volna be lábait. Belenyilallott lábszárába a hideg. Összerázkódott. Ott, ahol talpai a tó alját érintették, a puha talaj felkavarodott szemcséi felfelé kezdtek szállingózni, összekuszálva az áttetsző vizet. Még egyet lépett előre. Combközépig süllyedt a fagyos présbe. Ahonnan már eldőlt: nem ő diktál. Nem ő határozza meg, hogyan, milyen tempóban halad befelé. A víz hiába ért csak combja közepéig, a hideg már a mellkasa közepére sújtott egy hatalmasat. A hideg iszonyat ki akarta lökni magából. Erőt kellett vennie magán, és egy hirtelen mozdulattal előrevetette magát a vízbe.

Belekerült.

De hogy mibe, az egyáltalán nem volt egyértelmű.

Egy óriási marokba, ami szorongatni, facsarni kezdte a testét. Azonban már teste sem volt. Ehhez kívülről kellett volna érzékelnie. De nem volt kívül senki. Csak megtörtént vele a helyzet.

Úszni kezdett a vízben. Pedig kezdetről, de még akaratról sem lehetett itt beszélni. Hiszen nem döntött, nem elkezdett valamit, csak reagált, alakult. Miközben nemcsak a tó szorongató hasában találta benne magát. Belezuhanva összekuszált tekintébe, ott volt vele a magasság, az égbolt, átvértelt felhőivel, míg lábai felől heves fogaival az eddigre teljesen kitakarodó mélység harapott feléje; az ellen próbált védekezni lábainak kétségbeesett rúgkapálásaival. Ott volt vele minden, de elválasztva, elcsúszva egymáson, külön-külön, egymástól eltérő sebességgel támadva le őt. Ezért hiába próbált reagálni, hiába kereste a helyes mozdulatot, a megfelelő tempót, nem állt össze semmi, minden mozdulata iránytalan volt, kapkodásnak hatott.

Tengerparton üldögélve lehet ezt még érzékelni, arccal a tenger felé fordulva. Ahogyan megpróbál beszívni, feloldani a végtelen, ide-oda tologatva határait. Azonban ha balra fordulsz, egészen mást láatsz. Messze a távolban néhány kisgyerek, pálcával a kezében, egy varangyos békát ütleget. Mint egy kisbaba, sikít, vonít a béka. Szertelen gyerekkacagás tölti ki a helyet. Jobbra pedig maga az elképzelhetetlen történik. Ami mindenkinek más. Neked az, hogy a családi udvaron, a megöregedett diófa alatti kerti padon, megfáradtan, megtörtén, a még mindig fiatal anyád ölében nyugtatod a fejed, aki közben csitító mozdulatokkal simogat. Hiába történik oldalt az egész, olyan mintha egy lépcsőházból egy alagsori szobára kukucskálnál lefelé. Megállt ott az idő, akár egy kőváza belsejében, elindulnak könnyeid, és azt érzed, amit még soha: hazatérsz.

Háromfelé eső látvány, háromfelé eső világ. Mi tartja össze? Hiszen mindegyik jelenetnek önálló igazsága van, mintha a vi-

lág különböző sarkaiból hullottak volna eléd. Megpróbálhatod összekapcsolni őket, egyik jelenetet a másik felől nézni. Talán sikerül is neked. De így együtt a három elképzelhetetlen. Fájdalmasan távol van egymástól. Nem lehet összeilleszteni őket. Mégis összetartoznak. Akár egy triptichon mereven egymás mellé helyezett táblaképei. A közöket mintha a lábaid előtt vereső tenger értelmetlen morajlása töltené ki. Azonban érzed, van valami mélyebben ennél a zsi-bongó, nyugtalanító hangnál.

Talán a felnyíló szabadság az.

Mégsem ez történik a tóban. Hiszen mást jelent kívülről nézni valamit, és mást jelent benne lenni.

Ez menekülés. Előrefelé. Miközben a veszély nem a hátadban van, mindenünnen rád leselkedik. Mintha egy hegy gyomrában, egyre szűkebbé váló járatban préselnéd előrefelé magad. Ha egy helyben maradsz, egyből maguk alá temetnek az elemek. De kijutni sem lehet innen, nincs túlsó part. Ahhoz túl közel van minden. Itt, a rád zuhanó ég alatt, a vagdalkozó vízben, a mély szorongatásának ellenállva kell megtalálnod a megoldást.

Az elején a mellúszással próbálkozol. Akár egy béka, lábaiddal egyszerre kirúgsz a vízben, miközben karjaiddal egy szívformát írsz le. Fejed hol a víz alá merül, hol kiemelkedik belőle; így próbálsz előrefelé siklani.

De nem működik ez. Túl sokáig maradsz üresben. A siklás, hiába visz előre, a végén téged árul el. Ha csak egy ütemnyit is, de ott ragadsz a semmi közepén. Testedet egy óriási húsdaráló őrli, tépázza, kipréseli tüdődből a levegőt. Miközben azt is el kell viselned, hogy ahányszor leviszed a fejed, arcodba öklöz a sötét. Amikor pedig kiemeled a vízből, hogy megpróbálsz levegőt venni, nemcsak a szádon, hanem az arcod pórusain, koponyád résein is a sűrű iszony ömlik befelé.

Ezért gyorsúsásra váltasz. Kinyújtott karral, összezárt ujjakkal belekapsz a tó húsába. Egészen a combod közelébe tolod le tenyered. Mintha kötélbe kapaszkodnál, előrébb húzod magad. Lábaid ollózó mozgása feszes tempót diktál. Még egy karcsapás. Még előbbre jutsz.

Haladsz.

De nemcsak haladsz, hanem minden egyes karcsapás, minden egyes lábmozgás bennebb visz. Közelebb. Tested alatt futni kezd a mélység, a felhős ég pedig föléd görbül, és egy hatalmas égitest lencséjeként védelmez. Mintha csak felett volna a mélység az ég szólításának, a fent és a lent helyet cserélt. Nincs ebben semmi nyugtalanító, fenyegető, egy hullám felkapott a magasba, s mielőtt esni kezdte volna, egy pillanatra a súlytalanság állapotában talátlad magad. A felnyíló elemek kellős közepében. Még egy karcsapás, még egy. Könnyűvé vált az előrehaladás, könnyűvé vált minden. És érzed, érzed, hogy túl a mozdulatokon, túl ezeken az egymástól elszakított, most mégis összetartó dimenziókon, van korrespondencia. Hogy nyílegyenesen oda tartasz most.

Oda tartottál.